

REDACTIA

ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurse, inserțiuni și axele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266

Sărbarea arborilor și a paserilor.*)

De Victor Stanciu.

Scopul: A trezi în elevi dragostea pentru paseri și pomi și tot ce e viu în natură.

Prin o ordinațiune ministerială din 1906¹⁾ în toate școlile din țara noastră, se stabilește o zi pentru serbări școlare, în care să se explice elevilor folosul și importanța, ce o au paserile și pomii în economia naturii și a omului. În alte țări, aceste sărbări au fost mai demult introduse în școală și arată cele mai bune rezultate. D. e. în Statele Unite de nord ale Americii aceste serbări sunt ale populației întregi. Pe lângă copiii de școală, în frunte cu învățătorii lor, ies și ascultă prelegerile amplexații și industriașii orașelor, muncitorii fabricelor și «farmerii» sateilor și câmpiilor. În fiecare an plantează coastele amenințate de ploi, petrec o zi sub cerul liber ascultând prelegeri și predici, ce le țin preoții diferitelor confesiuni în o parte sau colț de pădure. Astăzi, coastele depădurite și amenințate cu surpare, încep a înverzi din nou și americanii practici în unele state au fixat în lege sărberea pomilor și a paserilor ca sărbătoare națională. În această zi trebuie să înceteze orice lucru, altcum cei cari nu se supun legilor sunt aspru pedepsiți. Dar în locurile unde s'au obișnuit odată cu aceste sărbători, nu trebuie să siilească legile ținerii lor. Oricine își aduce aminte de o zi frumoasă petrecută în sânul naturii și dorește să mai poată avea o astfel de zi. Iar atunci, când legile îi dau privilegiul prin serbarea pomilor și a paserilor, o face fără să-i pară rău de ceasurile petrecute în câmp, în lunci, în păduri, sub cerul liber unde «primăvara e la ea acasă». Dar americanii nu rămân numai la serbare, ci căutând partea practică a ori cărui lucru; încearcă să aibă cât mai mult folos din aceste serbări. Să nu credem că coastele surpate s'au împădurit numai prin faptul, că în anumite zile au implântat oamenii câteva mlădițe în surpături.

care se arată influința pădurilor pentru economie, mulți dintre ascultători luau asupra lor sarcina de a îngriji de plantarea și îngrijirea surpăturilor.

Prima țară din Europa, care a urmat exemplul americanilor e țara noastră, în care ordinațiunile ministeriale înlocuiesc legile aduse în America.

Cât de folositoare sunt aceste serbări abia trebuie amintit aceluia, cari știu să prețuiască importanța plantațiilor și în deosebi a pădurilor. Clima unui ținut nu depinde numai dela situația geografică a respectivului loc, ci și dela alte multe condițiuni în cari un factor important e pădurea. Situația geografică a ținutului nu arată decât, dacă e mai înspre sudul cu soare mult, sau mai înspre nordul lipsit de soare; iar pentru climă e de importanță și direcțiunea munților și a vânturilor, în ținuturile de lângă mări și curențele acestora, în interiorul continentului plantațiunea și în deosebi pădurile, căci pădurile regulează încălzirea uniformă a pământului, prin care fapt stăpânește și înfrânează furia vânturilor, cari pe aripile lor poartă norii aducători de ploaie roditoare.

Spania a fost prima țară, care și-a mână corăbiile dincolo de ocean și a fost un timp, când bogățiile Americii și Indiei le duceau steagurile din vârful catargelor spaniole. Fiecare catarg și corabie eră în ochii spaniolilor noi isvoare de câștig și fără să gândească la vremea de apoi au devastat pădurile, ca să stăpânească mările. Din Sierrele Castiliei, Aragoniei, Granației și Andaluziei au coborât tulpinile seculare ale brazilor seculari și le-au implântat în mijlocul corăbiilor, să țină pept vânturilor cari înțindeau pânzele. De replantarea lor nu s'a îngrijit nime. Pe aceea vreme spaniolii nu aveau timp să-și îngrijească țara, căci bogățiile pământului de dincolo de mări îi mâna să înfrunte valuri și vânturi. Din locul unde s'a tăiat pădurea a început să peară și celelalte plante. Pe căile pe cari s'au adus arborii, și-au mână păstorii turmele, cari au nimicuit plantele tinere, ce au rămas în urma uriașilor coborâți la vale. Larba a fost călcată și nimicită, iar mușchii în lipsă de umbră și umezeală, care nu se găsește

*) Întrebați din mai multe părți, cum s'ar putea serba o zi pentru arbori și paseri, tipărim acest studiu. Redacția.

¹⁾ Nr. 26.120, 27 Apr. 1906.

decât în pădurile mari și bătrâne, încă s'au stârpit și prima ploaie mai mare a spălat pământul lespezilor de pe culmi. Ce a urmat e ușor de înțeles.

Mai înainte puvoaiele cu apă multă erau ferecate de cele mai slabe dintre plante: de mușchi, între a căror strat, apa se sbicea ca într'un burete, ca să o lase încetul cu încetul în timpuri secetoase, regulând în acest fel umezeala pământului. După nimicirea lor potopurile, cari însoțeau vânturile de pe Oceanul Atlantic își puteau deslănțul toată furia lor, fără nici o pedecă și au putut căra în nomolul din șes, nu numai nisipul petrelor sfărâmate, ci și pământul fructifer și cu celeritatea tot mai mare ce și-o câștigau căzând de pe stâncă pe stâncă, rupeau și duceau cu ele și rădăcinile tulpinilor de odinioară. Astăzi munții Spaniei în multe locuri sunt numai lespezi de piatră aruncate una peste cealaltă. Bogăția comerțului maritim a trecut în mâna altor națiuni, iar sărăcia de acasă s'a mai mărit prin despădurarea munților.

Ploile nu mai sunt reținute de nimic. Esun-dările râurilor nimicesc sămănăturile de pe șesuri. În timpuri secetoase razele soarelui încălzesc și mai mult pământul, pârînd ce se găsește pe el. În locurile cu verdeață, căldura pământului o primesc plantele, cari înmagazinează căldura edificându-și corpul lor. Dacă nu sunt plante, cari să întrebuițeze dărnicia soarelui în folosul nostru, căldura razelor nu dispăre, dar e aplicată în contra noastră, ca o pedeapsă a nepriceperii cu care nimicim vegetația. Căldura razelor se răsfinge de pe suprafața pământului și încălzește păturile de aer de lângă pământ. Ca ori care corp și aerul prin încălzire se dilatăză, se face mai ușor, și se ridică la înălțimi mari, ridicând cu sine și umezeala pământului. Se poate întâmpla ca vaporii de apă ridicați la înălțimi mari, să se răcească deodată pricinuind furtuni păgubitoare, sau se poate ca vânturile, din regiunile superioare ale atmosferei, să ducă umezeala pământului ars de soare ca nori în altă parte, uscând și sbiciuind pământul și mai mult.

În lipsă de ploi roditoare economia stagnează, sărăcia își face cuib și păcatele cari însoțesc aceasta cocoană mare, au făcut din poporul spaniol și țara lui, ceea ce vedem astăzi.

Fără ploi nici nu ne putem închipui o viitoare pe globul nostru. În pustii nu se poate locui tocmai din lipsa apei și în astfel de locuri, nici nu plouă, căci aerul încălzit de nisipul desertului, se ridică înspre cer împrăștiind norii, ce i-ar aduce vânturile deasupra pustiiurilor.

Deasupra noastră vedem încontinuu nori după nori și nu ne întrebăm de unde mai vin

să ude câmpurile noastre. Din râuri și bălți nu se poate ridica atâta apă, cât i-ar fi de lipsă să umezească câmpuri întregi. Numai rar se întâmplă, ca norii, cari își lasă ploaia la noi să se fie ridicat deasupra unei întinderi de apă mai mare. Vom înțelege îndată de unde sunt ploile noastre, dacă cunoaștem raportul strâns, ce e între plante și distribuirea norilor și a ploaiei.

S'au făcut socoteli destul de exacte, după cari o grădină de un jugăr plantată cu varză evaporează în 4 luni mai mult decât 2 milioane litre de apă; aceeași grădină cu ovăș evaporează 3—4 milioane litre de apă. V. Höhnel a socotit că un mesteacăn, care ar avea cam 200.000 de frunze, ar evaporă în o zi caldă de vară 500 litri de apă. Iar un hectar de pădure de fag ar evaporă pe zi 30.000 litri de apă. Ce căzane uriașe și cât foc ar trebui să facem să evaporăm atâta-amar de apă. Câtă muncă ar trebui să prădăm, până când am uda în fiecare zi cu 30.000 litri de apă plantațiunile noastre, dacă nu ar ploua. Muncă aceasta, să ridice și să stropească 30.000 l. apă o îndeplinește un hectar de pădure. Fără păduri și vegetație întreaga noastră economie s'ar nimici în lipsă de apă.

Unde mai punem binefacerile, ce le avem dela pomi și arbori, cari ne dau poamele ca hrană nouă sau animalelor noastre și cari, ne dau lemnul lor pentru construirea locuințelor și uneltelor, iarna ne dau căldura adunată cu sâr-guință din razele soarelui, vara ne dau umbră și răcoare. Toate acestea fără să ne ceară în schimb decât, să le cruțăm și cu munca noastră să le ajutăm. Munca, ce ne-o cer ele, de cele mai multe ori nu e paguba noastră, ci înșasă aceasta muncă ne aduce folos.

Sunt țări, în cari oamenii pot trăi numai din fructele pomilor și dacă ne dăm bine seama, cât de puțin e îngrijit pomăritul la noi și cum-pănim câștigul, ce se face cu vinderea poamelor, ne putem face ușor o socoteală, cât ar aduce dacă ne-am ocupa mai intensiv cu el. Un gră-dinar neamț spune că o grădină de un jugăr bine îngrijită cu pomi, poate aduce la an 4000 cori, iar munca ce o reclamă e minimă. Câți dintre țaranii noștri nu ar putea să cultive pomi în grădini și în câmp?

Ar putea avea un bun câștig secundar din care și-ar putea plăti toate dările și i-ar mai rămănea și lui de hrană. Poamele și ca hrană sunt de mare importanță pentru oameni. Chiar și la noi în Ungaria găsim Șvabi, cari nu fac altceva cât e anul de mare, decât curăță pomii, îi sapă împrejur și îi afumă din pipă stând la umbră lor, până când parguește soarele pomele să le

culeagă și să le pacheteze frumos. De vândut e mai ușor și trăește mai bine decât, dacă ar săpa același pământ plantat cu cucuruz.

Cultura duzilor sau frăgarilor încă e aproape necunoscută în părțile noastre și ce venite frumoase poate avea acel, care cultivă mătasea o știe numai cine a vândut odată. Intreagă munca de a culege și a aduce frunze de dud proaspete, cade în timpul dintre săpat și secerat în timpul când poate fi cineva acasă, sau poate veni din câmp pe un ceas două să schimbe frunza vermilor. Se înțelege că începutul trebuie făcut prin plantarea cât mai deasă a frăgarilor de soiu.

Chiar tufe, cari le-a nimicit ferul plugului izgonindu-le din tot locul, unde și-a putut el vârî ciocul, ar trebui să le replantăm. Răchita, îmbătrânită prin vre-un colț de câmp, ar trebui plantată și întinerită în jurul fânațelor de pe lângă revărsări de râuri. Cu rădăcinile lor fac lese de apărare în contra apelor, ce se rostogolesc de pe dealuri și mlădițele lor dau omului material de împletit. Unii bătrâni poate și mai aduc aminte, când în lunca și în coasta plină de tufe păzind vitele, noaptea ascultau cum își picură cântecul priveghitoarea. Priveghitorile și multe alte paseri s'au dus deodată cu tufele din câmpiile noastre și să nu ne mai mirăm, dacă oameni dela sate cunosc priveghitoarea numai depe tablele din școală și din descrierea din carte. Cu tufele și arborii deodată câmpurile noastre și-au pierdut cântecul și poezia.

Prin câmpiile noastre poți călători zile întregi și din monotonia undulării spicelor de grâu plecate de vânt, nu dai de altceva decât ici-colea de câte o fânațe arsă de soare și de ogoare părțite de arșiță. Altul ar fi aspectul câmpurilor noastre, dacă ar fi câte un arbore sau câte o tufă ici-colea. Fânațele arse de soare, devin păioase, căci până se crească iarba mărunță, unele plante produc și fructe, lăsând paiete să se înalțe singure cătră soare. În locurile umbrite umezeala e mai multă și pot crește mai ușor ierburile mărunte și nu vor grăbi cu creșterea nici cele păioase, deci iarba va fi mai bună și mai multă. Ogoarele, dacă nu ar fi așa de mult arse de soare, având mai multă umezeală s'ar îmbunătăți mai ușor decât astăzi. Ogorul îl lăsăm ca azotul (nitrogenul) din aer să pătrundă în pământ prin munca nevăzută a unor bacterii nitroifice. Aceste bacterii încă nu pot să trăiască în pământul ars de soare și uscat. Dacă umezeala ar fi mai mare și ele ar putea mai ușor trăi, câștigând azotul necesar plantelor noastre.

Omul muncit ar avea umbră la amiaza cu soare și adăpost în ploaie. S'ar înpopulă din nou câmpurile de paseri de cântec și veselie și ar pieri monotonia de astăzi.

Și toate acestea ce ne cer în schimb? Să păzim plantele până sunt mici de animale păcătoare, iar când sunt mari de insecte și larvele lor. De animale trebuie să le apărăm numai la început până sunt mici, de insecte și larvele lor întotdeauna. Aceasta ar fi o muncă nespuse de grea dacă nu am avea ajutoare naturale, cari să împlinească această sarcină fără nici o plată.

Unele dintre insecte trăesc în pământ, nimicind rădăcinile plantelor, altele în trunchiul lor și iară altele nimicesc organele nutriției și respirației: frunzele. Cât de mari sunt pagubele, ce ni le produc insectele prin nimicirea vegetației, vedem îndeajuns în anii, când sunt mulți gândaci de Maiu sau omide de frunze. După popotul lor, ramurile rămân desfrunzite fără fructe; însuș arborul, dacă nu se nimicește, rămâne în creștere înapoi cu un an. Legea are diferite dispoziții, prin cari încearcă să previe acest rău, ordonând nimicirea cuiburilor de omide, învălită în frunzele ce rămân atârinate de ramurile arborilor, sau nimicirea larvelor prin adunare și ardere etc. Însă toate dispozițiile legii rămân fără rezultat, dacă nu vom ști aprecia folosul, ce-l avem prin împlinirea ordinațiilor.

Dar mai ușor le poate stârpi ajutorii noștri naturali, paserile, cari se pot sui în pomi mai ușor decât noi fără scară și fără pericol că vor cădea. — Umblând din ramură în ramură nimicesc insectele ca ouă și ca larve. Dinaintea lor nu pot scăpa găzele nici cu aeroplanele, căci și paserile au aripi mai iuți și mai sigure decât ele și prinzându-le din urmă le stârpesc fără milă. Mii și mii de insecte își găsesc sfârșitul în gura nesațioșilor pui din cuib. Cine ar crede că o rândunică duce puilor în o zi peste 900 de insecte. Când ne gândim că în fiecare zi prinde câte 900 găze stricacioase, începând de primăvara și până toamna, și când știm câte ouă are o singură găză, ne putem face socoata de ce pericol ne apără o singură rândunică. Prin nimicirea insectelor nu apără numai pădurile, arborii și pomii noștri, ci și vitele și pe noi de muștele supărăcioase. Nu ne putem plânge, că ne-ar face un singur rău. Bine ne fac destul și în schimb nu ne cer, decât să le lăsăm în pace. Rândunelele au și fost cruțate de poporul nostru și e privită de o pasere sfântă, poate tocmai fiind că a văzut folosul cel mare, ce-l avem pe urma ei. Dar celelalte paseri, cari nu sunt întru nimic mai puțin folositoare, de ce nu ar avea parte de acelaș scut?

Cioarele și cioicile ce rău ne fac ele? Pe urma plugului vin să culeagă larvele, cari ar roade rădăcinile plantelor noastre economice. Când prindem una vedem cum pielea de lângă cioc e golașă de pene. Penele au fost îndepărtate de pământ în care sapă cu ciocul după larve.

Cu toate acestea, de câteori nu vedem pe cei, cari nu înțeleg folosul ce-l avem pe urma lor, cum plesnesc cu biciul pe acele, cari cu bunăcredință se apropie prea mult de omul nepricepător. O singură lovitură de biciu e de ajuns ca să o culce la pământ.

Larvele din pământ le mai nimicesc și sobolii, dar de câte ori nu o păfește rău și ficiorul popii pentru munca lui folositoare. Sobolii pe lângă că nimicesc larvele, mai fac și găuri pentru aerizarea pământului, cu alte cuvinte mai și sapă pământul. Hrana lui e exclusiv animalică: insecte și larvele lor, pe care le câștigă cu munca grea de a scurmă pământul. În grădina în care nu sunt sobolii ar trebui aduși. Dar de câteori se întâmplă chiar contrarul: pentru mușuroaiele, cari se pot risipi cu puțină muncă, sunt nimiciți și izgoniți din grădină. Mulți cred, că el ar mișcă rădăcinile pomilor, cari din acest motiv se usucă. El nu mănâncă rădăcini ci numai larvele, cari nimicesc rădăcinile. Dacă un pom se usucă dela rădăcină, se usucă pentru larve, iar sobolii să duc acolo să-l mântuiască. Dar poate așa e soarta binefăcătorilor, să nu fie înțeleși de oameni!

Vrabia, despre care știu mai toți că mănâncă grăul o săptămână două până se coace, nu e întrebată ce face ea alte 50 săptămâni. Cine poate numără insectele câte le nimicește ea în un an?

Stiglețul, cu haina lui vioaie, își hrănește puii numai cu insecte. Ciocărlia, graurul, prepeșița și polărnichea, mierla, priveghetoarea, pilișoiul, cinteza, cucu, ciocănitorea, gaița, ne mântuiesc de dușmanii noștri și ai plantelor.

Nici chiar răpitoarele nu sunt toate stricacioase. Buha nimicește mulți șoareci. Dacă nu ar fi uliul șoarecii de pe câmp ar nimici sămănăturile.

Dar chiar și acelea dintre paserile răpitoare, cari prin nimicirea paserilor folositoare și a animalelor de casă ne produc pagube, nu ar trebui să le persecutăm, căci ele țin echilibrul în natură. Nici o specie de animale nu e iertat să se înmulțească în detrimentul celorlalte. Să presupunem că înmulțindu-se paserile, cari se hrănesc cu insecte, ar dispărea acestea din urmă. Pe lângă toată paguba lor insectele, dacă nu sunt prea multe, unele ne aduc și anumite servicii mistuind și descompunând substanțele legate în organismele moarte. Hránindu-se d. e. cu frunze uscate sau cu humă în cari sunt resturi de frunze, descompune și eliberează substanțele din ele, făcându-le accesibile pentru hránirea altor organisme.

Dacă și paserile, cari în viața de toate zilele sunt arătate cu degetul ca stricacioase, încă

ar trebui cruțate, cu cât mai mult drept au cruțarea noastră acelea, cari ne sunt de ajutor.

Pentru ca să protejăm aceste ajutoare ale noastre, în contra dușmanilor noștri, facem puțin. Multe mor în mâna copiilor, multe ca pușcate de pe ramuri unde ciripeau nebănuitoarele dintre acelea, cari nu se refugiară de gerul ermitic mor pe aici de foame și de frig; cuiburile sunt spoliata, pușorii, cari nu pot încă merge pe aripile lor, sunt chinuți și dați pe brâncă pisicii. E un mare păcat acesta: să-ți omori tovarășii. Cine ar putea feri pădurile de insecte, dacă nu ar fi acești muncitori fără plată? Ce ar urma dacă s'ar nimici pădurile ne-o spune exemplul destul de grăitor al Spaniei.

În unele părți, mila oamenilor de inimă îngrijește de ele în timpul ernei, dându-le hrană în un loc anumit al grădinii sau al curții. Învațate peste iarnă cu hrană, nici primăvara în timpul larvelor nu se îndepărtează din grădină și plătește înzecit binefacerile omului. În un loc anumit, mai bine în dulăpioare anume întocmite punem semințe uleioase, de cânepă, de in, floarea soarelui ș. a. sau seu și untură. Mai bine dacă mărunțim semințele și le amestecăm cu seu și le punem în dulăpioare.

Dulăpioarele acestea sunt din o scândură pe care punem máncarea și deasupra, ca să nu ningă pe ea, o coperim cu sticlă ca paserile să poată vedea în toate părțile, dacă se apropie vre-un pericol de ele. Dulăpioarele acestea le punem în pari, sau le atárnăm de un pom și ne îngrijim să aibă totdeauna hrana mai ales în timpul iernii grele. Odată ce le-am învățat în un loc, e și mai rău, dacă le-am lăsa fără hrană 2—3 zile, căci iarna grea răpune o biată pasărică nemáncată în timpul gerului. Mai bine, nici să nu le învățăm, dacă nu le-am da zilnic regulat. Pe scândura din dulăpior se poate așeza și resturi de mánca, dar se grijim să nu fie pâne muiată în apă, lapte sau alt lichid, căci prin aceasta le omorăm.

Putem să le așezăm și cuiburi maestrite făcute din ramuri mai groase și scobite în lăuntru, iar în o parte cu o deschizătură, prin care ar putea intra o pasărică. Cuiburile acestea maestrite le atárnăm de ramurile pomilor. Cu cât e mai bine să avem cuiburi de acestea maestrite în jurul casei, decât să ținem colivii cu paserile. Libere și paserile cântă mai frumos și prin cântecul lor rásplătesc îndeajuns puțină muncă a omului.

Ear ca semenii noștri să nu le nimicească stricând cuiburile, pușcându-le pe ele, omorând pui și spărgându-le ouăle, trebuie să-i învățăm de cu vreme. Să-i învățăm de copii să iubească paserile și pomii și să înțeleagă folosul lor pen-

tru oameni. Aici e înțelesul serbării păsărilor și a pomilor și e o binefacere, că aceasta instituție a protejării animalelor are în vedere educația masselor în școală.

Ca să ai milă și cruțare față de animale e chestie de sentiment, cruțăm și avem milă pentru acei, pe cari îi iubim. Iar ca să iubim tot ce e în jurul nostru, nu e de ajuns să sărbăm o zi într'un an. Dragostea pentru tot ce e viete trebuie cultivată întotdeauna, când numai ni se dă prilejul. Dă-i unui om dragoste pentru tot ce e viu și l-ai înălțat sufletește, l-ai făcut superior. Ne putem închipui, că un om, care are milă pentru animale, să vrea răul semenilor lui?

E de înțeles că aceasta nu e lucru ușor.

Sunt religiuni cum e și cea bramană, în care credința religioasă oprește vătămarea animalelor. Bramanul în tot ce e viu pe lume vede manifestându-se aceiaș putere dumnezeiască. Cu tot ce e viu pe lume, simte un fel de legătură organică și nu mai e mirare dacă poate crede, că sufletul lui după moarte, poate trece în corpul unui animal sau plantă. La ei nimeni nu chină și nimeni nu vatămă animalele și cel mai mic % de criminaliști îl găsim la acești păgâni.

În toate orele de istorie naturală vom cercă să arătăm legătura strânsă ce există între veșuitoarele de pe pământ. Vom înlocui descrierile seci prin cari se spune cât de ascuțite sunt ghiarele, urechile, ciocul, și dinții unui animal, prin amintirea notelor, cari pot avea influință educativă. Nu vom aminti numai cum sunt ouăle unei paseri, ci vom spune cu câtă greutate crește o mică păsărică puii, cărându-le hrana cu gura, cum trebuie să rabde mititeii, dacă pe mama lor o prinde cineva. În școlile de fete, unde e lipsă, se va arăta câtă tiranie înfrumusează cu pene o pălărie, câte sute și mii de paseri cad jertfa modei? În curtea sau grădina școlii vom țineă cuiburi măestrite și unul sau mai multe dulăpioare pentru hrană, ca copiii să cunoască mai deaproape păsările. Infiltrând în cineva iubirea pentru animale, descrierile seci, cari se predau uneori la istoria naturală le va ști din viață, căci iubind animalele, vor cercă să le și cunoască.

Sărbătoarea pomilor și a păsărilor să fie pentru infiltrarea dragostei de natură ceace e Dumineca și sărbătoarea pentru creștini: O zi destinată cu totul dragostei de natură și îndeosebi pomilor și păsărilor. O zi în care să ia parte câți mai mulți și dintre adulți, cărora încă să li se explice tainele și întocmirile lumii acesteia. Acei cari vor vedea greutățile, ce se pun tuturor vietăților în cale, vor simți mai ușor viața

lor. Și pentru adulți ar putea fi aceasta sărbătoare o zi de elevație sufletească.

E o zi de sărbătoare? Va ști fiecare învățător cum va putea să o facă mai solemnă.

Ca să rămână în amintirea elevilor importanța pomilor, se va îngriji de cu vreme să aibă destule altoițe sau frăgari, pe cari i-ar planta în un loc, unde ar fi bine să planteze. Înainte de a plecă spre locul de plantație, care trebuie astfel ales, ca mai târziu să aibă și folos pe urma plantației, se vor face rugăciuni în școală sau în biserică, după împrejurări.

În unele locuri, ca să dea un colorit și mai sărbătoresc, pleacă cu steaguri, lampioane și cântece la un loc umbros din apropierea satului. Aici sub ramurile arborilor se ține o prelegere despre paseri, dacă nu s'a făcut aceasta mai înainte cu o zi în clasă. Chiar și dacă s'a ținut în școală prelegeri, e bine să se facă aici amintire alegând și o piesă de cetire despre paseri eventual o poezie, care să se cetească sau să se declameze. Dacă la sărbare asistă și părinții lăsam să declameze câți mai mulți elevi. Programul îl întocmim astfel, ca să fie cât mai sărbătoresc. Vom rugă să asiste și conducătorii satului. La sfârșitul acestui program se face promisiunea solemnă, că nici unul dintre cei asistenți nu va vatămă vre-odată păsările sau alte animale, că vor păzi cuiburile, puii și ouăle lor. Prin aceasta promisiune sunt declarați membri ai ligei de copii pentru protejarea animalelor și subscriu un protocol sau o listă, care conține textul promisiunii, ce au făcut.

După acestea se poate începe plantarea altoițelor aduse în locul destinat de mai înainte. E bine, ca în locuri deschise să se planteze frăgari sau răchită, să nu fie stricate mai târziu de vite. Se declamează sau se cetește ceva despre pomi, relevându-se importanța lor pentru economia naturii și cu cântări și rugăciune se încheie sărbarea, după care în cântece și jocuri se petrece restul zilei, înlocuind în felul acesta vechiurile maialuri în locurile, unde nu s'au mai ținut în timpul din urmă.

Fiecare învățător va ști întocmi mai bine programul ținând cont de referințele locale. De deosebită importanță e ca programul să fie solemn și făcut înainte, educativ, adresându-se mai mult inimii decât rațiunii. Să fie programul unei zile de adevărată sărbătoare.

Program

pentru sărbarea arborilor și a păsărilor din comuna A... ce se va ține în 3/16 Maiu 1913.

2/15 Maiu înainte de amiază prelegere despre paseri și arbori.

După amiazi se sapă gropile în cari se vor planta frăgarii (pomii) a doua zi. Se duc la școală uneltele de îngropat plantațiunile.

3/16 Maiu 8 ore îmbrăcați de sărbătoare elevii vor fi conduși la biserică la slujbă. După biserică se vor conduce elevii la școală de unde-și iau frăgarii și uneltele de îngropat, lampioanele eventual steagurile și alte recvizite și pleacă în șir de câte 2 la Gruiu.

1/2 10 ore la Gruiu.

1. Cuvânt de deschidere de dl director G. P.
 2. Prelegere (recapitulare) despre importanța paserilor și a arborilor.
 3. Omul și paserea poezie (din cartea de cetire) declamată de eleva Elena Neamțu.
 4. Iată vine primăvara: cântată de corul elevilor.
 5. Pădure dragă pădure poezie declamată de Ioan Mircea.
 6. Nunta, în codru poezie de George Coșbuc declamată de Constantin Șozilă.
 7. Promisiune solemnă că vom cruța și ocroti paserile.
 8. Coborâm din Gruiu în vale cu cântări și plantăm frăgarii.
 9. Codrule ce te mândrești: Răsunetul ardealului cântat de corul elevilor.
 10. Prânzul.
- După prânz joc.

Programul

sărbării arborilor și a paserilor ținută în comuna B... în 6 April 1913.

În zilele prime ale lunii Aprilie în orele de științe naturale se vorbește mai mult despre însemnătatea paserilor și a arborilor în economia naturii și folosul ce-l avem noi dela ele. În orele de economie se face exerciții pentru plantarea arborilor. Bucățile de cetire vor fi astfel alese ca să pregătească pentru sărbarea școlară a paserilor și a arborilor.

În 6 April: 1/2 8 ore dimineața îmbrăcați de sărbătoare elevii vor fi conduși dela școală, unde se adună, la biserică. La biserică preotul ca director școlar (eventual învățătorul) — ține o mică predică în care să explice nu numai elevilor, ci și oamenilor adunați la sfta slujbă importanța zilei acesteia, ca o sărbătoare a muncii cumiști care se îngrijește de viitorul apropiat. În termini poporali se face cunoscut conținutul broșurei. Sărbarea arborilor și a paserilor.

După biserică elevii sunt conduși în rând la școală, de unde își iau uneltele pentru plantarea arborilor (tei-frăgari-răchiți), merindea adusă de acasă pentru ziua întreagă, (eventual lampioane, muzici etc.) Cântând în rânduri se duc la locul în care se vor face plantațiunile.

Fiecare copil duce cu sine arborul ce are să-l planteze.

1. Ajunși la locul de plantare după o mică pauză unul dintre copii face la întrebările dlui învățător o mică recapitulare a celor auzite în clasă și în biserică despre sărbarea paserilor și a pomilor.

2. Un elev din clasele superioare celește »Fata moșneagului și fata babii« poveste de Ion Creangă eventual o altă poveste de acest fel cuprinsă în cartea de cetire.

3. Revedere poezie de M. Eminescu declamată de I. Mircea cl. IV.

4. Păsărică în timpul ernoii poezie de I. Creangă declamată de Lucretia Manoilă el. cl. II*.

5. »Omul îmblătește grăunțe«, cântată de corul elevilor.

6. Promisiunea solemnă că elevii vor cruța și ocroti paserile și arborii. — Vor subscrie cu toții o listă prin cari să deobligă că nu vor alunga și omori paserile nici vor strică cuiburile lor, și vor împedeca și pe alții să le vatăme. (Listele acestea se vor păstra deocamdată în archiva școlii).

7. Plantarea arborilor în locurile designate mai înainte.

8. O cântare ocașională cântată de toți elevii.

9. Prânzul iar după prânz joc.

Predică

despre prorocii mincinoși.

Rostită la conferința preotească a tractului Beliu, din a. 1912.

Feriți-vă de prorocii mincinoși cari vin la voi în îmbrăcăminte de oi și pe din lăuntru sunt lupi răpitori. Mat. VII. v. 15.

Lubiți Creștini!

Plinindu-se vremea prescrisă de proroci, în care avea să se arate Mântuitorul lumii, trimise bunul Dzeu pe unul născut fiul său, care în Isus Christos luând fire omenească, se născu din preacurata fecioară Maria în Vifleemul Iudeiei. După-ce ajunge la vârsta de 30 de ani, în vreme de 3 ani străbate o mulțime de ținuturi, împărțind o învățătură nouă și aducând lege Dzeească așa de frumoasă, încât puse în uimire toată lumea. Cu această lege Dzeească Christos pune fundamentul bisericii și legii noastre creștinești.

Fașma bucuriei că I. Christos aduce mântuirea omenimei, trece ca fulgerul de pe buze pe buze, pătrunde din sat în sat, din oraș în oraș și străbate deopotrivă în colibile săracilor și în curțile Domnilor. Bărbații își intrerup lucrurile, femeile își părăsesc vetrele și cete de popoare aleargă din toate părțile lumii, înaintea celui ce aduce mântuire îngenunchind la picioarele lui ascultă cu sete vorbele Lui dulci și pline de învățători Dzeești.

Mântuitorul Christos însă și legea adusă de El ca ori-ce adevăr mare este încunjurat de o mulțime de

*) În loc de aceste poezii și cântări se pot alege și altele potrivite cari sunt la îndemâna dlor învățători.

vrăjmași cari în fața adevărului dispar, precum se topește ciara la fața focului. Și ca să arate Dl. Christos, că acest adevăr este dela Tatăl cel ceresc, sfințește această lege cu însuși Dzeesul său sânge, făndu-se răstignit pe Cruce între 2 tâlhari, între cei mai mari făcători de rele de pe fața pământului. Astfel legea pecetluită cu sf. sângele lui Chrisos merge înainte învingătoare și este îmbrățișată de neamuri și de popoare din toate părțile lumii. Intre dușmanii legii creștinești știm că unul este Irod, care perzecută pe I. Cristos încă pe când eră în leagăn, ucigând o mulțime de prunci. Mai apoi în 10 perzecuții împărații păgâniucid sute de mii de creștini. Minunea lui Dzeu însă e mare, pentru-că învățăceii legii noi în loc să fie stărpiți se înmulțesc tot mai tare.

Dușmanii de atunci ai legii noastre creștinești au urmași și în zilele noastre și aceștia sunt așa numiții „nazarineni-bapțiști” sau după cum își zic ei „pocăiții”. Despre acești proroci mincinoși și despre isprăvurile lor voesc să vă vorbesc, Iubiților Creștini.

Doamne care mi-ai dat mie darul preoției tale și mai ales dintre mii a servi la altarul tău, luminează acum mintea mea întărește cuvintele mele, ca să vărs în sufletele acestora răscumpărate cu prețul sângelui Tău, tăria credinței creștinești și dragostea față de sf. maica noastră biserică. Iubiților Creștini! Înainte de toate trebuie să știm că „pocăit” pe fața pământului nu este nimenea, „pocăit” este numai Dzeu și cel ce se asemănă cu Dzeu calcă porunca a III Dzeească care zice „să nu iei numele Dlui Dzeului tău în deșert”. Acești dușmani ai legii pecetluite cu sângele lui Christos zic, că botezul pe care-l dau preoții noștri pruncilor, nu ar fi adevărat, ci numai oamenii mari trebuie botezați. Ei sârmanii nu înțeleg că M. Christos a avut de lucru și cu oameni mari și cu prunci. Celor mari le-a zis că „tot cel ce va crede și se va boteza se va mântui”, adecă dela aceștia a cerut credința, iar pentru prunci a zis cătră Nicodim „De nu se va naște cineva din apă și din duh nu va intra în împărăția cerului” adecă de nu se va boteza cineva cu apă și cu duh nu va putea moșteni împărăția cerului. Deci dacă unui „baptist sau pocăit” îi moare pruncul nebotezat, acesta după zisa lui Christos nici cum nu poate moșteni împărăția cerului. Dar mai mult, la Fapt. Apost. c. X. XVI. XVIII. unde se vorbește de încreștinarea lui Corneliu, apoi de-a temnițerului din Filipii și de Crisp, se spune că aceștia „au primit botezul cu toți casnicii lor”, adecă cu mueri și cu prunci cu tot. Iar învățăcelul apost. Ireneu, care își are învățătura dela ap. Ioan și dela învățăcelul acestuia Carp scrie așa: „Christos a venit ca prin sine să măntuiască pe toți, cari prin El se nasc a douăoră în Dzeu, atât prunci sugători și nevrăstnici, cât și copilandrii, juni și mai bătrâni”. Iată dar, de aici se vede, că pruncii totdeauna primesc botezul creștinesc. Dar azi, Iub. Creștini, dacă am fi noi toți păgâni și ar veni M. Crist cu legea creștinească, și dacă am primi noi botezul creștinesc oare lăsaream noi pruncii noștri să rămână în legea păgână? Deabună seamă că nu, ci ne-am grăbi să-i ducem și pre. ei la măntuire.

(Va urmă).

balcanice referitor la această biserică. Când în 1453, sultanul Soliman I, a ocupat Constantinopolul, se zice, că a intrat cu calul în biserică sf. Sofii, trecând peste trupurile creștinilor, ce se rugau acolo. Pătrunzând sultanul până năntea altarului, acolo a găsit un preot, care fără să bage-n seamă urgia ce-l amenință, stă neclintit în fața icoanei P. C. Fecioare, rugându-se cu evlavie. Când a ridicat Soliman sabia asupra preotului, sabia a căzuț în gol, ear preotul a dispărut în zidul din față. Legenda zice, ca de-atunci preotul acela stă închis în zid și se roagă până la venirea din nou a creștinilor în biserică sf. Sofii.

Al XX. congres geografic internațional s'a deschis în 27 martie a. c. la Roma și a ținut până-n 3 aprilie. Prezidiul congresului l-a avut Luigi Amadeo ducele d'Abruzzo, exploatatorul polului nordic. Participanții la acest congres vor face mai multe excursiuni în locurile mai însemnate din jurul Romei.

Turneul Mărcuș-Crișan-Băilă. Dl Ștefan Mărcuș, cântăreț de operă în Troppau, anunță, că dimpreună cu colegii săi de studiu, Ionel Crișan, cântăreț de operă și Nicolae Băilă, actor dramatic, — toți trei foști bursieri ai Societății noastre de teatru — vor interprinde în lunile maiu și iunie un turneu artistic prin diferitele noastre centre culturale. Detalii se vor aduce la timpul său.

Concurse.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. I. din Moroda, conform decizului Ven. Consistor de sub Nr. 798/913, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în org. oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul unei grădini și a sesiunii parohiale; 2. Uzufructul a unui jugh. și 8000 de pământ estravilan, dat preotului din averea Br. Sina, ca recompensare pentru bir; 3. Stolele legale și îndatinate pe baza concursului scris în Nrii 42—44/907 a org. of. „Biserica și Școala” și 4. Intregirea venitelor dela stat.

Casă parohială nu este, iar dările publice după beneficiul preoțesc, le va solvi cel ales.

Reflectanții sunt poștiți, ca recursele și ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului par. din Moroda, să le subștearnă P. On. Oficiu protopopesc gr.-or. român Borosjenő (Ienopolea) com. Arad, având până la terminul regulamentar a se prezentă în sf. biserică din Moroda, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului par. din Moroda, ținută la 27 ianuarie (9 februarie) 1913.

Dimitrie Nica,
președinte

Zaharie Moga,
notar.

În conțelegere cu: Ioan Georgia, ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la școala noastră confesională ort.-rom. din Chesinț (protopopiatul Lipovei) devenit vacant prin pensionarea învățătorului Moise Pepa se publică din nou concurs cu termin de recurgere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental în bani gata 1000 cor.
2. Cvarțir corespunzător cu grădina de legumi.
3. Pentru scripturistica 10 cor.

CRONICA.

Legenda Sf. Sofii. Imprejurările s'au schimbat într'atăta, încât putem speră, ca azi mâne biserică Sf. Sofii să ajungă iarăși în mâinile creștinilor și să se îndeplinească astfel ceea ce zice legenda popoarelor

4. Pentru conferință 20 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

6. Cvinvenalele legale se vor cere dela stat.

7. De curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască, iar de curățirea și încălzirea locuinței învățătoresți va îngriji alesul.

Alesul învățător va avea să provadă cantoratul în strana dreaptă, să instrueze școlarii în cântările bisericesti și să-i conducă la sf. biserică în dumineci, sărbători și toate funcțiunile liturgice, — fără altă remunerațiune.

Acei recurenți cari vor produce atestat despre desteritatea de a conduce cor vocal vor fi preferiți și vor avea o remunerațiune anuală de 100 cor. pentru carea vor fi îndatorați să înființeze și conducă cor bărbătesc în 4 voci și cor cu școlarii de 2 voci.

Reflectanții au să-și aștearnă în terminul concursual recursele lor ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parohial, la Prea On. Oficiu protopopesc al Lipovei (Lippa) și să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută în Chesinț la 12 ianuarie (6 februarie) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Fabriciu Manuila*, inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala confesională română ort cu clasele superioare din Șiria, devenit vacant prin pensionarea inv. I. Bogdan prin aceasta se eserie concurs cu termin de 30 de zile dela l-a publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental 1000 coroane, solvind în rate lunare anticipative din cassada epitropiei culturale. 2. Cvinvenalele legale. 3. Locuință liberă în edificiul școlaei din centru, de a cărei curățire internă este obligat a se îngriji alegândul cât timp o va folosi, căci comuna bisericască l-și rezervă dreptul, când ar află de bine a-i da în locuință în natură, relutul de cortel preseris de lege, ceea-ce însă învățătorul nu este în drept a pretinde. 4. Grădină de legume în estensiunea preserisă de lege. 5. Pentru scripturistica 6 cor. 6. Paușal pentru conferințe învățătoresți 30 cor. 7. Dela înmormântări mari, unde va fi poftit 2 cor., dela înmormântări mici și părăstase 1 cor. 8. Pentru curatoratul și încălzitul salei de învățământ 170 cor. 9. Alegândul este îndatorat a instrua și conduce cor vocal cu băieții de școală și cu adulții, asigurându-i-se pe timpul cât va instrua corul o remunerațiune anuală de 200 cor. Alegândul e îndatorat a conduce strana stângă și a instrua elevii săi în cântările bisericesti și a-i conduce regulat și supraveghia în biserică.

Reflectanții au să-și susțearnă recursele ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parohial din Șiria P. On. Oficiu protopopesc din Șiria (Világos) și a se prezenta în cutareva duminică ori sărbătoare în sânta biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Șiria ținută la 24 faur (9 martie) 1913.

Azentie Secula
președinte.

Alexiu Doboș
notar

În conțelegere cu: *Mihail Lucuta* ppresbiter insp. școl.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

Pentru darea în întreprindere a zidirii cășii bisericesti din Jadani se publică prin aceasta licitațiune minuendă, care se va ține în școala confesională din Jadani la 4/17 aprilie 1913 p. m. la 4 ore.

1. Prețul de esclamarie este 9827 cor. 32 fl.

2. Reflectanții au să depună înainte de începerea licitațiunii în bani gata, ori în hârtii de valoare acceptabile 10% din prețul de strigare.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedeă la oficiul parohial.

4. Pentru participare la licitațiune reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă și spese de călătorie.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările acelu reflectant în care va avea mai multă încredere fără privire la rezultatul licitațiunii.

Jadani din ședința comit. par. ținută la 16/29 martie 1913.

Valeriu Iacob
pres. com. par.

Ioan Ghinchici
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppresb.

—□—

1—2

În temeiul ordinului Ven. Consistor diecezan român ort. din Arad Nr. 7262/912 se publică licitațiune minuendă cu oferte închise pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidărit, sculptură și pictură a s. biserici din Hodoni ce se va ține în școala noastră confes. din loc la 4/17 aprilie 1913 dim. la 9 ore.

1. Ofertele închise au să fie prezentate la oficiul parohial din Hodoni cu 24 ore înainte de ținerea licitațiunii — respective deschiderea lor, — oferte mai târziu intrate nu se vor luă în considerare.

2. Prețul la lucrările de zidărit face 12789 cor. 27 fl. La lucrările de sculptură face 3620 cor., iar la cele de pictură face 2280 cor.

3. Reflectanții au să depună înainte de deschiderea ofertelor vadiu de 5% din prețul stabilit în bani gata ori în hârtii de valoare acceptabile la mâna epitropiei parohiale, — pe care licitantul declarat de întreprinzător are sa-l întregască la 10% din prețul de întreprindere.

4. Planurile, preliminarile și condițiunile de licitare se pot vedeă la oficiul parohial din Hodoni în în orele oficioase.

5. Pentru participare la licitațiune, sau pentru vederea celor de sub punct 4 reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

6. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările acelu reflectant, în care va avea mai multă încredere — fără privire la rezultatul licitațiunii.

Hodoni la 14/27 martie 1913.

Cornel Popoviciu
preot, preș. com. par.

Dimitrie Bortu
notar ad hoc.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppresb.

—□—

1—2